

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Κ. ΑΡΒΑΝΙΤΗ, δ. θ., *Ἡ Κοπτική Ἐκκλησία*, Ἀθήναι 1965, σχ. 8 Μ, σελ. 124.

Ἡ ὑποκίνησις πρὸς συγγραφὴν τοῦ παρόντος ἔργου ἐδόθη εἰς τὸν συγγραφέα, ὡς ἐκτίθεται ἐν τῷ προλόγῳ ἐκ τοῦ γενικοῦ πνεύματος τοῦ κρατοῦντος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πρὸς προσέγγισιν τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν. Τοῦ πνεύματος τούτου οὐσιώδης ἐκδήλωσις ὑπῆρξεν ἡ Α' ἐν Ρόδῳ Πανορθόδοξος Διάσκεψις τοῦ 1961. Ὁ συγγραφεὺς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς προσπάθειας ταύτης ἐστράφη εἰς τὴν μελέτην τῶν κατὰ τὰς ἄλλας Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, πρῶτος δὲ καρπὸς τῆς προσπάθειας του ταύτης ὑπῆρξεν ἡ μελέτη περὶ τῆς Ἰακωβιτικῆς Συριακῆς Ἐκκλησίας, ἡ δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ Χριστ. καὶ Ἡθικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ, τόμ. ΣΤ' σ. 596—624, Ἀθήναι 624.

Ἦδη ὁ σ. προβαίνει εἰς τὴν μελέτην τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις εἶναι ἡ πλέον σημαίνουσα ἐκ τῶν Ἐλασσόνων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἡ ἐκ παραδόσεως ἡγέτις τοῦ Μονοφυσιτικοῦ Χριστιανισμοῦ. Πρῶτον ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ τίγεται ἡ πρώτη ἀρχὴ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, εἶτα δὲ ἐν κεφ. Α' ὁ ἀρχέγονος Κοπτικὸς χριστιανισμός. Ἀκολουθοῦν ἡ ἐξιστόρησις τῆς μονοφυσιτικῆς ἕριδος κατὰ τὰς διαφόρους φάσεις αὐτῆς, ἡ ἐξέτασις τῶν ἐνδομονοφυσιτικῶν χριστολογικῶν διαφορῶν καὶ ἡ ταραχώδης δρᾶσις τῶν Κοπτῶν μέχρι τῆς Περσικῆς εἰσβολῆς ἐν Αἰγύπτῳ τῷ 617. Ἐν κεφ. Β' ἐξετάζεται ἡ Κοπτικὴ Ἐκκλησία ὑπὸ τοὺς Ἀραβας μετὰ τὸ 641, εἶτα ὑπὸ τοὺς Μамελοῦκους τῷ 1250 καὶ τέλος μετὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ναπολέοντος τῷ 1798.

Περαιτέρω ἐξετάζονται αἱ σχέσεις Κοπτικῆς Ἐκκλησίας καὶ Ρώμης, ἡ δρᾶσις τῶν Προτεσταντικῶν ἱεραποστολῶν παρὰ τοῖς Κόπταις καὶ αἱ σχέσεις Κοπτῶν καὶ Ὀρθοδόξων). Ἐν κεφ. Γ' ἐξετάζεται ἡ σύγχρονος κατάστασις τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας, διοίκησις, δογματικὴ διδασκαλία, Κανονικὸν Δίκαιον, Λατρεία, Ἀκολουθίαι, Λειτουργικὴ γλῶσσα, Λειτουργικὰ βιβλία, Ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ, ἄμφια καὶ σκεύη, νοοὶ καὶ ἐκκλησιαστικὴ τέχνη, ἑορτολόγιον, νηστεῖαι, μοναχικὸς βίος, θεολογικὰ γράμματα καὶ θρησκευτικὴ φιλολογία. Εἰς τὸ τέλος ἐντάσσεται πλουσία βιβλιογραφία.

Διὰ τοῦ ἔργου δίδεται πλήρης εἰκὼν τῆς γενέσεως καὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας, εἰ καὶ αἱ πρῶται σχέσεις Ἑλλήνων καὶ Κοπτῶν καὶ γενικῶς ἡ θέσις τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἐν Αἰγύπτῳ εἰς τὰς σελ. 9—14 ἐξεικονιζόμενα ἐπὶ τῇ βάσει παλαιῶν πηγῶν δὲν δίδουν τὴν ἀκριβῆ ἱστορικὴν εἰκόνα, ὡς αὕτη προέκυψεν ἐκ τῶν νεωτέρων στοιχείων καὶ ἔρευνῶν. Ὁ σ. διὰ τῶν μελετῶν του περὶ τῶν λοιπῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, ἃς ὑπόσχεται, θὰ διευκολύνη τὸ ἔργον τῆς πληρεστεράς γνώσεως αὐτῶν καὶ ἐνδεχομένως καὶ τῆς πρὸς αὐτὰς προσεγγίσεως.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ